

Notatka podsumowująca raport Migration Policy Institute pt. “How will International Migration Policy and Sustainable Development Affect Future Climate-Related Migration?”

Patrycja Głogowska

09.03.2021

Notatka w skrócie:

- Zmiany klimatu będą ważnym czynnikiem napędzającym przyszłe migracje, poprzez efekt bezpośredni (zniszczenie domów, infrastruktury, środków do życia) oraz pośredni (przerwanie dostaw jedzenia i systemów miejskich);
- autor raportu zwraca uwagę na korelację pomiędzy zmianami klimatycznymi, zrównoważonym rozwojem a polityką migracyjną;
- twórca raportu zwraca uwagę, że dzisiejsze decyzje polityczne będą oddziaływać na przyszłe procesy migracyjne.

Wstęp

W grudniu 2020 roku został wydany raport autorstwa Roberta McLemana *How will International Migration Policy and Sustainable Development Affect Future Climate-Related Migration?*, który analizuje **korelację między zmianami klimatu a przyszłymi trendami migracyjnymi**.

Zdaniem autora raportu klimat będzie wpływał na przyszłe procesy migracyjne w czterech obszarach: **zintensyfikowania przepływu osób na obecnych szlakach migracyjnych, migracja osób będzie odbywać się do miejsc mniej atrakcyjnych od miejsc wysyłających, pojawią się nowe szlaki migracyjne oraz wzrośnie liczba osób, które będą musiały się przesiedlić, jednak ich sytuacja ekonomiczna na to nie zezwoli**.

Autor raportu wskazuje, że obecne działania społeczności międzynarodowej produkującej wysoką emisję gazu cieplarnianego, niewystarczający postęp w kierunku zrównoważonego rozwoju oraz brak współpracy w zakresie polityki migracyjnej doprowadzą do wzrostu zależności między klimatem a migracjami.

Przewidując wpływ zmian klimatycznych na przyszłe wzorce migracyjne, Robert McLeman skupia się na trzech kluczowych aspektach: jaki będzie klimat w przyszłości, jaki będzie kierunek zmian społeczno-ekonomicznych, oraz jak międzynarodowa polityka migracyjna będzie ewoluować w najbliższych dekadach.

Obecny stan skali klimatyczno-migracyjnej

Większość przepływów ludności ma miejsce w obrębie kraju. Wedle danych szacunkowych (eksperci uważają, że są one zaniżone) obecna skala migracji wewnętrznych (w obrębie kraju) wynosi około 760 milionów migrantów, natomiast migracji międzynarodowych – 272 miliony.

Przeszkodą, utrudniającą precyzyjne określenie skali zjawiska migracji klimatycznych jest brak definicji migranta klimatycznego.

Źródłem informacji odnośnie migracji klimatycznych jest Centrum Monitorowania Przesiedleń (IDMC). Wyniki raportu IDMC ukazują przyczyny migracji osób z rozróżnieniem na regiony od 2008 roku: wschodnia i południowo-wschodnia Azja – powodzie, sztormy; południowa i centralna Azja – ekstremalne sztormy; wschodnia Afryka Subsaharyjska – powodzie, ekstremalne upały; zachodnia i południowa Afryka subsaharyjska – powodzie, susze i ekstremalne upały; Ameryka Łacińska i Karaiby – ekstremalne burze; Bliski Wschód i Północna Afryka – powodzie.

Publikacja ukazuje również trasy największych przepływów, wyróżniając te biegnące: od Ameryki Łacińskiej, Karaibów i Azji Południowej do Ameryki Północnej; z Azji Południowej na Bliski Wschód; z Azji Południowej, Ameryki Łacińskiej, Karaibów, Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej do Europy.

Wpływ klimatu na przyszłe wzorce migracyjne

Twórca raportu wskazał w jakich obszarach zmiany klimatu będą oddziaływać na przyszłe wzorce migracyjne:

- **większe przepływy wzdłuż ustalonych szlaków migracyjnych** (zwłaszcza ze wsi do miasta – migracja wewnętrzna). Taka migracja jest wysoce prawdopodobna nawet przy niewielkim wzroście emisji gazów cieplarnianych.
- **zmniejszające się przepływy wzdłuż ustalonych szlaków migracyjnych**. Taki scenariusz może się wydarzyć, kiedy miejsca docelowe staną się mniej atrakcyjne niż miejsca wysyłające.
- **rozwój nowych szlaków migracyjnych**. Wraz ze zmianami klimatycznymi mogą pojawić się nowe szlaki migracyjne. Prognozy umiejscowienia takich dróg są wysoce spekulacyjne, ze względu na brak pogłębionych badań w tym temacie.
- **rosnąca liczba osób uwięzionych na miejscu**. Eksperci zgadzają się co do prawdopodobieństwa zwiększającej się liczby osób, które pozostaną na miejscu, ponieważ

brak wsparcia rządowego, brak możliwości ekonomicznych, bądź też silne więzi kulturowe uniemożliwią emigrację.

Scenariusze

W raporcie, oprócz analizy aktualnej sytuacji zamieszczono scenariusze przyszłych trendów migracyjnych. Autor wyróżnia trzy niepewności, które są kluczowe dla przyszłych procesów migracyjnych.

Scenariusze klimatyczne

Średnie temperatury wzrosły o około 1 °C od czasów przedindustrialnych. Emisja gazów cieplarnianych, przy powszechnym braku działań, będzie w najbliższym czasie dalej wzrastać. Może to stać się przyczyną zagrożenia suszami i powodzią, mieć wpływ na zintensyfikowanie prędkości wiatru cyklonów tropikalnych i spowodować wzrost poziomu mórz. Aby temu zapobiec, niezbędna jest odpowiedź społeczności międzynarodowej i podjęcie działań zapobiegających wzrostowi stężenia gazów cieplarnianych. Klimatolodzy stworzyli cztery scenariusze, określające zależności pomiędzy klimatem a emisją gazów cieplarnianych:

- 1) Scenariusz najniższego stężenia zakłada, że działania zostaną podjęte natychmiast i do końca tego wieku globalna emisja gazów cieplarnianych zbliży się do zera. Ten scenariusz jest mało prawdopodobny ze względu na obecną bezczynność w sprawie porozumienia paryskiego.
- 2) Drugi scenariusz zakłada, że emisja gazów cieplarnianych ustabilizuje się do 2040 roku, a następnie zacznie spadać.
- 3) Trzeci scenariusz zakłada, że emisje gazów będą rosły do 2080 roku, a następnie zaczną spadać.
- 4) Scenariusz najwyższego stężenia zakłada, że emisja gazów będzie rosła do końca wieku.

W przypadku wystąpienia ostatniego scenariusza naukowcy prognozują katastrofalne następstwa dla ekosystemów, zasobów wodnych, systemów żywności i społeczeństw przybrzeżnych. Taki scenariusz będzie wpływał na przyszłe kształtowanie się struktur gospodarczych i struktur zarządzania.

Scenariusze przyszłego stanu społeczno-ekonomicznego

Eksperci wypracowali możliwe scenariusze rozwoju stanu społeczno-ekonomicznego. Jeden ze scenariuszy opisuje przyszłość, kiedy społeczność międzynarodowa zacznie ograniczać emisję gazów oraz działać na rzecz zrównoważonego rozwoju i wyrównywania szans. Takie działania mogłyby zmniejszyć intensywność migracji. Z kolei scenariusz odwrotnego działania charakteryzuje się brakiem współpracy w ograniczaniu emisji gazów oraz nierównomiernym tempem rozwoju. Taka przyszłość charakteryzuje się zwiększonym saldem migracyjnym w skali globalnej. Inne scenariusze zakładają zmniejszenie emisji gazów, brak działań w kierunku zmniejszania nierówności społecznych oraz zmniejszanie nierówności społecznych przy braku działań w kierunku ograniczania emisji gazów.

Scenariusze przyszłej międzynarodowej polityki migracyjnej

W raporcie przedstawiono trzy scenariusze, bazując na danych z Global Compact z 2018 roku dotyczących bezpieczeństwa i regularności migracji jako punktu odniesienia. Pierwszy wariant zakłada wdrażanie konkretnych polityk zapobiegających nieprzystosowanemu i mimowolnemu procesowi migracyjnemu. Drugi scenariusz zakłada utrzymanie statusu quo. Polityka migracyjna jest wypadkową celów krótkoterminowych i oscyluje wokół aktualnych trendów politycznych, kraje otwierają granice dla osób wysoko wykwalifikowanych, wykluczając osoby o średnich kwalifikacjach. Trzeci scenariusz zakłada większą działalność państw w zakresie kontroli migracji poprzez kontrole graniczne oprócz pracowników wysoko wykwalifikowanych. W tym przypadku kraje wysoko rozwinięte wywierają presję na kraje nisko rozwinięte w zakresie kontroli migracji oraz pojawiają się technologie jak drony czy czujniki do kontroli międzynarodowych migracji.

Wnioski

Autor raportu wskazuje, że **skutki zmian klimatu w szczególności zaczną być odczuwalne po 2050 roku, a w latach 2050-2100 wzrośnie saldo migracji spowodowanych zmianami klimatycznymi**. McLeman zaznacza również, że **odwrócenie tego trendu jest możliwe poprzez zintensyfikowane działania w celu zmniejszenia emisji gazów, podjęcie wysiłków na rzecz celów zrównoważonego rozwoju oraz wdrożenie polityk wyróżnionych przez Global Compact do ograniczania przemieszczania się ludności**. Utrzymanie statusu quo nie zmieni zakresu i kierunków migracyjnych, a **brak podjęcia jakichkolwiek działań z dużym prawdopodobieństwem spotęguje saldo migracyjne na świecie**.

O AUTORCE

Patrycja Głogowska. Od 2018 roku studentka studiów doktoranckich na Uniwersytecie Wrocławskim na Wydziale Nauk Społecznych. W trakcie przygotowywania dysertacji o polityce uchodźczej Libanu. W 2020 roku ukończyła Studium Polityki Zagranicznej w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych, gdzie dwa lata wcześniej odbywała staż. Laureatka stypendium ministra w latach 2017/2018 oraz licznych stypendiów rektora na uniwersytecie. Laureatka programu Top Minds oraz Jurorka w programie The Innovation in politics awards.

JEŻELI DOCENIASZ NASZĄ PRACĘ, DOŁĄCZ DO GRONA NASZYCH DARCZYŃCÓW!

Z otrzymanych funduszy sfinansujemy powstanie kolejnych publikacji.

Możliwość wsparcia to bezpośrednia wpłata na konto Instytutu Nowej Europy: 95 2530 0008
2090 1053 7214 0001 tytułem: „darowizna na cele statutowe”.